

IRENA GRADKOWSKA (1917- 2003)

Irena Gradkowska, z domu Królikowska, urodziła się 2.05.1917 r. w Olszanicy k/Kijowa (Ukraina). Cóрка Janiny i Stanisława Królikowskich. Dziadek od strony matki był szanowanym i cenionym lekarzem.

- Irena Gradkowska w 1935 r. ukończyła Gimnazjum im. A.H. Przesmyckiej w Warszawie. W szkole grała w amatorskich przedstawieniach. Marzyła o aktorstwie i miała talent, który zauważył Juliusz Osterwa. Zaprosił Irenę Gradkowską do Teatru Ateneum, czemu kategorycznie sprzeciwiła się jej matka. Ojciec Stanisław Królikowski, był dowódcą zwiadu w stopniu rotmistrza.

- Irena, od urodzenia mieszkała z rodzicami i bratem w pałacu w Wierchowni.

Z uwagi na niebezpieczeństwo ze strony Ukraińców, którzy bandami mordowali Polaków, wraz z matką i starszym bratem została wywieziona do Bobrujska.

- w 1920 r. wyjechali do Zamościa, gdzie odnaleźli ojca, który w 1918 r. stracił lewą rękę w obronie Lwowa. Jako Inwalida wojenny otrzymał w ramach osadnictwa Wojskowego majątek Grotniki Duże k. Nowego Kortczyna.

- Ojciec ze względu na zły stan zdrowia został zwolniony ze służby wojskowej i przeniesiony do Warszawy, gdzie z uwagi na brak warunków lokalowych umieścił córkę Irenę i syna Jerzego w Zakładzie dla sierot w Klarysewie. Ostatecznie otrzymał posadę administratora majątku Trojanów, a Matka wyjechała do Brześcia nad Bugiem, gdzie była pielęgniarką u księdza Lutosławskiego. Ostatecznie ich małżeństwo dobiegło końca.

- Z sierocińca w Klarysewie zostaje wywieziona z bratem do Warszawy i są przerzucani do różnych przytułków. Dzieci nie mają kontaktu z matką przez 5 lat.

- Po powrocie z Brześcia, Janina Królikowska odnajduje swoje dzieci Irenę i Jerzego w sierocińcu na ul. ks. Siemca w Warszawie, jednak nie może ich zabrać, ponieważ nie ma stałej pracy i mieszkania. Zostali wywiezieni do Grochowa, skąd odebrała ich dopiero po otrzymaniu posady maszynistki w Dowództwie Okręgu Korpusu i małego pokoiku w Pałacu Mostowskich w Warszawie. Od 1936 r. Irena mieszkała z bratem i matką w Warszawie przy ul. Puławskiej.

- Po wybuchu wojny 7 września 1939 r. wojskowi urzędnicy otrzymali rozkaz opuszczenia Warszawy i Irena z matką wyjechała do Włodawy.

- 3 października 1939 r. Irena wróciła z matką do Warszawy, gdzie otrzymała posadę w Związku Cechów

Metalowych na ul. Miodowej.

- 14 września 1944 r, niemiecka bomba doszczętnie zniszczyła dom przy ul. Puławskiej i do 27 października mieszkali w jego gruzach. Dopiero w listopadzie 1944 r. uciekła z matką pieszo do wsi Helenów Browinów i kolejną do Grotnik, gdzie nie zastali ojca. Stanisław Królikowski został zabity przez Władysława Bronkowskiego i Stanisława Mikołajczaka, i wrzucony do rzeki Nidy. Majątek w Grotnikach został doszczętnie rozszabrowany. Irena Gradkowska mieszkała w majątku ojca od listopada 1944 r. do sierpnia 1945 r.

- Po wojnie Irena Gradkowska zamieszkała w Kozuchowie k. Nowej Soli, gdzie pracowała w Starostwie, w biurze podawczym.

- 31 października 1946 r. wyszła za mąż za podporucznika Stanisława Gradkowskiego – inwalidę wojennego spod Mławy i spod Lenino, który po zwolnieniu z wojska pracował jako leśniczy i zamieszkali w Starych Prażuchach w gminie Ceków-Kolonia. Doczekali się 5-ro dzieci.

- Irena Gradkowska została wdową w 1988 r.

- Matka Ireny Gradkowskiej zmarła w 1975 r.

- Przez ponad 50 lat Irena Gradkowska pisała wiersze, które doczekały się publikacji w 2023 roku. Wydawcą książki, zawierającą autobiografię i 230 wierszy, jest Gminna Biblioteka Publiczna im. Stefana Floriana Garczyńskiego w Cekowie-Kolonii.

- Irena Gradkowska była kobietą cechującą się wybitną osobowością, niedoścignionym intelektem, niesamowitą trafnością spostrzeżeń, wysoką kulturą osobistą i wrażliwością. Posiadała ogromną wiedzę z różnych dziedzin nauki, szczególnie humanistyczną, historyczną i mitologiczną. Kochała operę, muzykę klasyczną i książki.

Irena Gradkowska zmarła 2 sierpnia 2003 r. w Kaliszu, pochowana została na cmentarzu parafialnym w Kosmowie.

Autor: Laura Wojtysiak Dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej im. Stefana Floriana Garczyńskiego w Cekowie-Kolonii.